

20.01 | 07.03.15

Casa(s) Mirades sobre la idea d'habitar

Curs dirigit per
Cristina Mañas i Daniele Porretta

1959, Shoeburyness, Essex. Flickr CC BY-NC-SA 2.0

Totes les sessions tindran lloc al Centre de Cultura Contemporània de Barcelona, Montalegre, 5, a les 19 h.

Preu

Ciutadania general: 60 €
Estudiants, Amics del CCCB, aturats, jubilats i més grans de 65 anys: 50 €

Aquest curs té un reconeixement de 2 crèdits de lliure elecció pels estudiants de l'Escola Tècnica Superior d'Arquitectura de Barcelona (ETSAB).

L'Institut estendrà un diploma d'assistència a totes les persones matriculades en aquest curs que ho demanin.

L'Institut es reserva el dret de canviar qualsevol aspecte particular d'aquest programa si les circumstàncies l'hi obliguen.

Places limitades

Informació i matrícules

Institut d'Humanitats
Montalegre, 5. 08001 Barcelona
De dilluns a divendres, de 10 a 14h
Telèfon 93 412 21 74
Fax 93 301 42 54
www.cccb.org/instituthumanitats
ursos@cccb.org

INSTITUT D'HUMANITATS DE BARCELONA

CCCB Centre de Cultura Contemporània de Barcelona

Amb la col·laboració de:

ETSAB Escola Tècnica Superior d'Arquitectura de Barcelona

Amb el suport de:

 Diputació de Barcelona

Quins anhels i quins desitjos alberga avui la casa? És, com deia Bachelard, la topografia del nostre ésser íntim? Com ha canviat el ventall de sentits atorgat socialment a l'espai domèstic? I la seva forma i les seves funcions? Llar, fortalesa, recer, cau, niu, alberg. En el decurs del temps, la casa ha donat resposta a necessitats diverses i ha representat un conjunt heterogeni de valors i significats: és l'espai on trobar refugi en un món inhòspit, el lloc íntim des del qual interpretem el món, territori de memòria i identitat, eina de lluita política i de control social, escenari de conflictes de gènere.

Aquest curs proposa una aproximació polièdrica al sentit de la casa, des de dins cap a fora, explorant els seus usos, les formes diverses d'habitar els espais domèstics, la seva evolució i la seva càrrega simbòlica. Al llarg del curs, els alumnes que ho desitgin aniran construint un arxiu fotogràfic comú amb la voluntat de representar, documentar i qüestionar les diverses dimensions de la casa. El taller final, amb la fotògrafa Laura Covarsí, recollirà aquestes imatges i examinarà l'obra d'alguns fotògrafs contemporanis per crear un atlas d'usos de la fotografia entorn de l'espai domèstic.

Dimarts

20.01.15

Cases d'habitacions

Xavier Monteys, catedràtic de Projectes arquitectònics a l'ETSAB (Escola Tècnica Superior d'Arquitectura de Barcelona) i investigador principal del grup de recerca «Habitar».

27.01.15

Tots els llits del rei

Ramon Faura, músic, arquitecte i professor d'Història de l'art i l'arquitectura a l'Escola d'Arquitectura Superior de la Universitat Rovira i Virgili.

03.02.15

Fer ciutat i construir identitat

Kathrin Golda-Pongratz, arquitecte, professora d'Urbanisme internacional a la Universitat de Ciències Aplicades de Frankfurt i a l'Escola d'Arquitectura La Salle de Barcelona.

10.02.15

Ja sóc a casa! La llar universal a la pantalla

Andrés Hispano, realitzador audiovisual, comissari, pintor i articulista.

17.02.15

La casa, instruccions d'ús. Una perspectiva literària

Robert Juan-Cantavella, escriptor, traductor i periodista.

24.02.15

La Home. Noves fronteres entre allò privat i allò públic

Jorge Luis Marzo, comissari d'exposicions, escriptor i professor de l'Escola Universitària Bau.

07.03.15

Taller de fotografia. Entorn de la casa: atlas d'usos de la fotografia

Laura Covarsí, fotògrafa.

20.01.15 | 07.03.15

Casa(s) Mirades sobre la idea d'habitar

20.01.15 |

Xavier Monteys | *Cases d'habitacions*

La casa és abordada com una suma d'habitacions o inclús com una entitat d'una única habitació. Una casa en què no encaixa el funcionalisme banal, la zonificació o la jerarquia. Una casa en què els individus es reconeixen i s'identifiquen amb les seves habitacions; igualitària i democràtica. Una casa sense edat, que avança malgrat les diverses versions i promeses d'una casa moderna. Una casa que pilotem nosaltres.

27.01.15 |

Ramon Faura | *Tots els llits del rei*

Ho diu Ariés: "Fins al segle XVIII, la casa és un espai indiferenciat". En una mateixa peça tanmateix es pot jugar, com dormir o rebre. Es para una taula per dinar. S'acomoden unes cadires per sentir música. A Versalles, a més, davant el llit del rei de França, desfilen unes cent persones cada matí. Vénen a veure com s'aixeca el rei, com es vesteix. També el llit del rei ha estat donant voltes pel castell al llarg de quaranta anys. L'any 1701 es desplaça sobre un eix solar, per accident; ja mai no es mourà d'aquí. Sobre aquest descuit, la modernitat ha construït el seu propi sentit: centre, ordre, funció, monument... I també oblit.

03.02.15 |

Kathrin Golda-Pongratz | *Fer ciutat i construir identitat*

Quin és el potencial de l'autoconstrucció i l'autogestió? El fenomen de l'urbanisme informal progressiu que ha determinat la construcció de l'hàbitat a la ciutat de Lima des dels anys 40 servirà per a reflexionar sobre el creixement informal de la ciutat i ressaltar la importància de registrar i aprendre de la memòria urbana de les primeres generacions per a la construcció d'una identitat contemporània dels barris autoconstruïts sota els impactes de la globalització.

10.02.15 |

Andrés Hispano | *Ja sóc a casa! La llar universal a la pantalla*

Cinema i televisió han fet dels diversos espais i elements domèstics escenaris i motius de gran poder simbòlic. Aquesta xerrada esdevindrà una frenètica visita a la llar universal a la pantalla, repassant l'ús i valor que cada peça ha tingut a través d'ella: portes, finestres, dormitoris, àtics, soterranis, lavabos o salons. Sobre el pla d'una casa oberta en canal (un *cutaway* a l'estil del cèlebre 13 rue del Percebe), repassarem les diverses peces d'una llar model, referint títols i escenes que il·lustren el sentit que l'arquitectura en pantalla ha assignat a aquests espais. La xerrada està pensada per a dotar l'espectador de referències i eines al voltant dels valors d'ús que la direcció artística i el pes de la tradició han assignat a les diverses estances de la llar comuna.

17.02.15 |

Robert Juan-Cantavella | *La casa, instruccions d'ús. Una perspectiva literària*

A la novel·la, la casa sol ser el lloc on succeeixen els fets o part d'ells. No obstant això, hi ha obres en què la llar juga un paper diferent i superior, com a *La vida instruccions d'ús*, de Georges Perec, o a *La casa de fulles*, de Mark, Z. Danielewski. En aquestes obres la casa determina els fets, els formula, i no només els acull.

24.02.15 |

Jorge Luis Marzo | *La Home. Noves fronteres entre allò privat i allò públic*

El segle XX es va definir socialment per la instauració de la dicotomia privat-públic en relació a l'estructura de la família nuclear, simbolitzada per la llar. La "dolça llar" (casa, cotxe, *media*) es va presentar com a baluard davant el conflicte i la violència aparents projectats per allò públic, pel carrer. La desregulació dels mercats en els anys 70, l'apogeu de l'economia "Juan Palomo" (*low-cost*), les transformacions familiars a causa dels canvis en els models laborals... Tot allò va servir d'argument per a la difusió d'un nou espai: allò públic privatitzat o allò privat publicitat. Aquell nou espai es defineix per organitzar-se desmaterialitzadament, en escenaris on els ciutadans esdevenen actors i fixen les seves fronteres en relació a unes funcions ubiqües, no a uns espais. És l'escenari de la HOME, de la icona portàtil: CPU que regula les noves fronteres entre el que és privat i el que és públic.

07.03.15 |

Laura Covarsí | Taller de fotografia. *Entorn de la casa: atlas d'usos de la fotografia*

Al llarg del curs, els alumnes que ho desitgin aniran construint un arxiu fotogràfic comú amb la voluntat de representar, documentar i qüestionar les diverses dimensions de la casa. El taller final, amb la fotògrafa Laura Covarsí, recollirà aquestes imatges i examinarà l'obra d'alguns fotògrafs contemporanis per crear un atlas d'usos de la fotografia entorn de l'espai domèstic.

Xavier Monteys |

Catedràtic de Projectes arquitectònics a l'ETSAB (Escola Tècnica Superior d'Arquitectura de Barcelona), on coordina el màster "Teoria i pràctica del projecte d'arquitectura", és l'investigador principal del grup de recerca «Habitat», amb el qual ha realitzat recentment el projecte «ReHabitat». Col·labora també en un curs de projectes a la Universitat de Girona i al màster «Aula de renovació urbana» a la Universitat de Santiago de Compostel·la. Ha col·laborat a la revista *Quaderns d'arquitectura i urbanisme* amb la secció «Domèstica» i és col·laborador habitual al *Quadern d'El País – Catalunya* amb una columna quinzenal de crítica d'arquitectura. Ha treballat en el projecte de reparació i reconversió de l'antic Canòdrom Meridiana de Barcelona en centre d'art. Actualment treballa en la confecció d'un Atlas dels edificis que han canviat d'ús a Barcelona. Ha publicat, entre d'altres, *Le Corbusier: obras y proyectos* (Gustavo Gili, 2005), *Casa Collage. Un ensayo sobre la arquitectura de la casa* (Gustavo Gili, 2001), *El plaer de la Ciutat* (UDG 2011) i, recentment, *La Habitación, más allá de la sala de estar* (Gustavo Gili, 2014).

Ramon Faura |

És músic, arquitecte i professor. Com a músic, forma part de Le Petit Ramon des del 2002, amb què ha publicat tres discos (el quart està en preparació). El tercer disc recentment publicat és *Morts, desastre i barbàrie* (Bankrobber, 2008). Actualment el format és LE PETIT RAMON EXPERIMENTA 3 (acompanyat per Elvis JV al violoncel i Xavi Tasies a les percussions): *Le Petit Ramon & Terrorista amb l'acompanyament estel·lar de les Filles del Dolor* (Cydonia, 2003) i *Luxúria* (Discmedi, 2005). És professor d'Història de l'art i l'arquitectura a l'Escola d'Arquitectura Superior de la Universitat Rovira i Virgili, professor del màster d'història de l'Escola d'Arquitectura Superior de Barcelona de la UPC i professor de projectes d'interiorisme a l'escola d'art EDRA (Rubí). Ha publicat textos a *Quaderns d'Arquitectura i Urbanisme*, *Nativa*, *Mondosonoro*, *Lateral* i actualment està fent un llibre sobre Claude Parent per a l'editorial Gustavo Gili.

Kathrin Golda-Pongratz |

L'arquitecta Kathrin Golda-Pongratz (Augsburg, 1971) és doctora en arquitectura i urbanisme per la Universitat de Karlsruhe. Professora d'Urbanisme Internacional a la Universitat de Ciències Aplicades de Frankfurt, també imparteix classes d'urbanisme a la Universitat Nacional d'Enginyeria de Lima i a l'Escola d'Arquitectura La Salle de Barcelona. Ha investigat sobre processos d'urbanització lligats a les migracions, urbanisme llatinoamericà, creixements informals i polítiques d'habitatge. Actualment, treballa en un projecte d'investigació titulat *Traces of De-and Recolonization* (*Traces de De- y Re-colonització*). És coeditora del periòdic

Trialog i membre del consell assessor del Premi FAD City to City a Barcelona. A més, les seves fotografies han estat exposades a Alemanya, Argentina, Perú i Espanya. Golda-Pongratz és membre del Comitè d'Experts del Premi Europeu de l'Espai Públic Urbà des de l'edició de 2014.

Andrés Hispano |

Escriu regularment en el suplement de cultura de *La Vanguardia* (membre del comitè assessor des del 2002). Realitza regularment, que no en exclusiva, juntament amb Félix Pérez-Hita, SOY CÁMARA. El programa del CCCB per a La2 de TVE. Ha comissariat les exposicions «La Ciutat dels cineastes» (juntament amb Jordi Balló. CCCB, 2001), «El Rei de la casa» (juntament amb Marc Roig. Palau de la Virreina, 2007), «That's not Entertainment!» (juntament amb Antoni Pinent. CCCB, 2007) i «Pantalla Global» (juntament amb Gilles Lipovetsky i Jean Seroy. CCCB, 2011). Abans havia dirigit les nits temàtiques de BTV (1997-2000), el programa *Boing Boing Buddha* (creat juntament amb Manuel Hueriga. BTV, 2000-2003) i *Baixa Fidelitat* (juntament amb Félix Pérez-Hita. XTVL, 2005). Entre altres audiovisuals per a museus i centres d'art ha dirigit *Somiant la nostra ruïna* (La Pedrera, 2005), *La Trobada* (Palau Moja, 2007), *Autoscan* (CCCB, 2008) i *Wish you were here* (DHUB, 2009). Va escriure *David Lynch, claroscuro americano* (Glénat, 1997) i va comissariat, juntament amb Antoni Pinent, el pack DVD *Del éxtasis al arrebató* (Cameo, 2009).

Robert Juan-Cantavella |

Nascut a Almassora el 1976, va ser cap de redacció de la revista cultural *Lateral* i actualment publica les seves crítiques literàries en el suplement *Tendències*, d'*El Mundo*. A més de la seva participació en múltiples antologies i de les seves nombroses traduccions, és autor de la novel·la *Otro* (Laia Libros, 2001), de l'assaig *Joan Brossa i la quadratura del cercle* (2003) i del llibre de relats *Proust Fiction* (Poliedro, 2005). També ha publicat dues novel·les a Mondadori, *El Dorado* (2008) i *Asesino Cósmico* (2011), que l'han consolidat com un dels autors més peculiars del panorama espanyol.

Jorge Luis Marzo |

Comissari d'exposicions, escriptor i professor de l'Escola Universitària Bau. Recentment ha comissariat l'exposició *No tocar, por favor* (Artium, 2013) i amb anterioritat ha estat curador de «*El d_efecte barroco. Políticas de la imatge hispana*» (CCCB, 2010-2011), «*Low-Cost. Libres o cómplices*» (FAD, 2009), «*Spots electorales. El espectáculo de la democracia*» (La Virreina, 2008), «*Hempreslaradio*» (CASM, 2006-2007) i «*Tour-ismos*» (Tàpies, 2004). En l'àmbit editorial ha publicat obres com ara *Me, Mycell and I. Tecnología, movilidad y vida social* (Tàpies, 2003), *Fotografía y activismo social* (FotoGGrafía, 2006), *Arte Moderno y Franquismo. Los orígenes conservadores de la vanguardia y de la política artística en España* (premi Fundació Espais a la Crítica d'art, 2008), *¿Puedo hablarle con libertad, excelencia? Arte y poder en España desde 1950* (CENDEAC, 2010) i darrerament *Historia del arte en España, 1939-2012* (MUSAC, 2013).

Laura Covarsí |

Fotògrafa. Formada com a historiadora de l'art a la Universitat de Salamanca i com a fotògrafa a l'Escola d'Art d'Osca. Fins ara, els seus treballs han estat molt relacionats amb la narració del viatge en primera persona. D'aquí treballs com "Portugal. Porto de chegada, porto de saída" (2003) o "Grecia" (2005). En treballs recents també ha inclòs narració literària. Trobem l'exemple en "París no se acaba nunca" (2007), un treball per a la Xarxa de Biblioteques de Barcelona i Fotointerpreta al voltant de l'obra d'Enrique Vila-Matas; a "Italia vs. Italia" (2007), que parteix d'un diari de viatge escrit pel seu besavi Adelardo Covarsí; o a "Compañeros de viaje. 25 escritores extremeños" (2008), que parla del procés creatiu de 25 escriptors nascuts a Extremadura. A "La Humedad" (2009), el viatge neix d'allò més proper, la família.

Cristina Mañas |

Llicenciada en Història de l'Art, fotògrafa i Màster en Gestió Cultural per la Universitat de Salamanca. Ha treballat com a gestora cultural en projectes de cooperació cultural internacional per a l'Agència Espanyola de Cooperació Internacional per al Desenvolupament, i amb diferents institucions culturals com el Centre de Cultura Contemporània de Barcelona i la Fundació Interarts. Actualment es dedica a la gestió i comunicació cultural de projectes independents sobre fotografia, ciutat i espai públic.

Daniele Porretta |

Arquitecte. Llicenciat a la Universitat degli Studi di Roma "La Sapienza", des de 2001 viu a Barcelona on desenvolupa activitat d'investigació al voltant de la ciutat contemporània. Doctor cum laude en Teoria i Història de l'Arquitectura amb una tesi dirigida per Juan José Lahuerta sobre l'evolució de la imatge de la ciutat del futur durant la primera meitat del segle XX, des de les utopies tecnològiques fins a les distòpies del control social. Membre del grup d'investigació de l'ETSAB *Arxiu Crític del Model Barcelona*, dirigit per Josep Maria Montaner. En 2011 va dirigir, juntament amb David Caralt, el curs 'La ciutat i l'imaginari de la destrucció' a l'institut d'Humanitats, en col·laboració amb el CCCB - Centre de Cultura Contemporània de Barcelona, l'Istituto di Cultura Italiana di Barcellona i la Filmoteca de Catalunya. Ha estat membre fundador i coordinador del Sindicat d'Arquitectes de Catalunya.

